

SPIS TREŚCI

Wolny czas spędzaj powoli... w miastach Cittaslow	1
Duch gotyku	2
Zamek krzyżacki w Nidzicy	2
Interaktywne Muzeum Państwa Krzyżackiego w Działdowie	3
Warmińsko-Mazurskie Muzeum Pożarnictwa w Lidzbarku	3
Szlak Pętli Grunwaldzkiej	3
Mury obronne zamku biskupów chełmińskich w Lubawie	3
Baszta Kurżętnicka w Nowym Mieście Lubawskim	3
Plaża nad Jeziorem Lidzbarskim w Lidzbarku	4
Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy	4
Welski Park Krajobrazowy	4
Szlak kajakowy rzeki Drwęcy	4
Szlak kajakowy rzeki Wel	4
Ośrodek narciarski Kurza Góra w okolicy Nowego Miasta Lubawskiego	5
Park Miejski Łazienki Lubawskie w Lubawie	5
Historyczna trasa rowerowa w okolicy Działdowa	5
Garncarska Wioska w Kamionce koto Nidzicy	5
Cuda Mazur	6
Muzeum Budownictwa Ludowego – Park Etnograficzny w Olsztynku	6
Ratusz w Pasymiu	7
Zamek w Rynie	7
Wieża ciśnień w Gołdapi	7
Uzdrowisko w Gołdapi	8
Safari w Zatykach koło Gołdapi	8
Ekomarina w Rynie	8
Szlak Wielkich Jezior Mazurskich	8
Rekreacja nad jeziorem Kalwa w Pasymiu	9
Trasy rowerowe okolic Pasymia	9
Szlak kajakowy rzeki Marótki (Olsztynek)	9
Klimat Warmii	10
Barczewo – miasto Feliksa Nowowiejskiego	10
Zabytkowy rynek w Biskupcu	11
Skansen Miejski w Dobrym Mieście	11
Galeria Revita Warmia w Jezioranach	11
Zamek biskupów warmińskich w Reszlu	11
Stare Miasto w Reszlu	12
Szlak pieszo-rowerowy z Reszla do Świętej Lipki	12
Szlak kajakowy rzeki Łyny (Dobre Miasto)	12
Szlak kajakowy rzek Dadaj – Pisa Warmińska – Wadąg	12
Rekreacja nad jeziorem Dadaj	13
Plaża nad Jeziorem Luterskim	13
Trasy rowerowe okolic Jezioran	13
Warmińskie szlaki rowerowe	13
Uroki Północy	14
Zamek biskupów warmińskich w Lidzbarku Warmińskim	14
Stare Miasto w Ornece	15
Muzeum Gazownictwa Warmii i Mazur w Górowie Itaweckim	15
Brama Lidzbarska w Bartoszczach	15
Kościół pw. św. Michała Archanioła w Sępólnu	15
Kościół pw. św. Macieja Apostoła i Najdroższej Krwi Pana Jezusa w Bisztynku	15
Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo	16
Trasa rowerowa Lidzbark Warmiński – Orneta	16
Basen Miejski w Bartoszczach	16
Termy Warmińskie w Lidzbarku Warmińskim	17
Szlak kajakowy rzeki Łyny (Lidzbark Warmiński – Bartoszyce – Sępóln)	17
Pomnik przyrody Diabelski Kamień w Bisztynku	17

MIASTECZKA CITTASLOW

www.cittaslowpolska.pl

#cittaslowpoland

Różne oblicza Cittaslow 18

Dom podcieniowy Mały Holender w Cyganku koto	18
Nowego Dworu Gdańskiego	18
Żuławska Kolej Dojazdowa w Nowym Dworze Gdańskim	18
Kościół pw. św. Marii Magdaleny w Długiej Goślinie	18
Trasy rowerowe okolic Murowanej Gośliny	19
Wieża Woka w Prudniku	19
Trasy rowerowe okolic Prudnika	19
Ratusz w Głubczycach	20
Kemping w Pietrowicach koło Głubczyc	20
Szlak rowerowy Leśno Rajza w okolicach Kalet	20
Zalew Zielona w Kaletach	21
Dwór Kiwerskich w Rejowcu Fabrycznym	21
Szlaki turystyczne okolic Rejowca Fabrycznego	21
Miasta pretendujące do sieci Cittaslow	21

Miasteczka Cittaslow od kuchni 22

Kalendarium najciekawszych wydarzeń w miastach Cittaslow 24

Wolny czas spędzaj powoli... w miastach Cittaslow

Jeśli szukasz alternatywy dla intensywnego tempa życia – dla szybkiego jedzenia, szybkiego odpoczywania, szybkich kontaktów z innymi – odwiedzenie miast należących do sieci Cittaslow jest doskonałym pomysłem. Każde z nich dysponuje świetną ofertą krótszego i dłuższego wypoczynku: w szczególności dla całych rodzin, ale też dla miłośników kultury i pasjonatów aktywności fizycznej.

Członkowie ruchu stawiają na promowanie i upowszechnianie idei dobrego życia, dbanie o lokalność i zachowanie niepowtarzalnego charakteru przestrzeni miejskiej. Tradycyjna gościnność czyni je atrakcyjnymi dla każdego, kto szuka wytchnienia od codziennej gonitwy.

Miasta spod znaku ślimaka mogą się pochwalić walorami przyrodniczymi okolic, ciekawym dziedzictwem historycznym, lokalnymi wyrobami, w tym kulinariami bazującymi na naturalnych składnikach. Nieodzownym elementem dobrego życia są różne formy sportu i rekreacji, którym służą: parki, ścieżki i szlaki piesze i rowerowe, przystanie kajakowe i żeglarskie, a nawet stoki narciarskie. Członkowie Cittaslow dbają o przywracanie dawnej świetności zabytkowych budowli i tkanki miejskiej. W odrestaurowanych wnętrzach kipi życie kulturalne i działają placówki muzealne.

Zdecydowana większość – bo 20 z 26 – polskich „miasteczek dbających o lepszą jakość życia” leży na Warmii i Mazurach, ale ich idea zakorzeniła się także w Wielkopolsce, na Pomorzu, Górnym Śląsku, Opolszczyźnie i Lubelszczyźnie.

Podczas cyklicznych imprez organizowanych w ramach działania sieci można poznawać miasta oraz ich ofertę turystyczną. Co roku w maju w wybranym z nich gości Festiwal Cittaslow, podczas którego prezentują się wszyscy krajowi członkowie ruchu. Natomiast pod koniec września w poszczególnych miejscowościach odbywają się imprezy rekreacyjne i kulturalne w ramach Tygodnia Cittaslow.

Na kolejnych stronach niniejszej publikacji przybliżamy wybrane atrakcje każdego z miasteczek, proponując kilka wycieczek, które pozwolą poczuć ich charakterystyczny klimat. Bieżące informacje o tym, co dzieje się w każdej z miejscowości, można znaleźć na www.cittaslowpolska.pl.

Skwerek Cittaslow w Lidzbarku, fot. Natalia Sieg

Kamieniczki staromiejskie i Brama Lidzbarska w Bartoszycach, fot. archiwum Urzędu Miasta Bartoszyce

Duch Gotyku

Zamek krzyżacki w Nidzicy

Gotycka warownia, wzniesiona w latach 1380-1400, to największy krzyżacki zamek rezydencyjno-obronny na Mazurach. Położony na wysokim wzgórzu, niegdyś otoczony moczarami rzeki Nidy, zabezpieczał od południa granice państwa zakonnego.

Czteroskrzydłową twierdzę o wymiarach 62x44 m osadzono na wysokiej kamiennej podmurówce. Na poddaszu, w grubości murów, budowlę obiegają krążanki obronne – zarówno od strony zewnętrznej, jak i od strony dziedzińca.

Najstarsza, zachodnia część zamku dominuje nad miastem. Jej fasadę zdobią duże ostrołukowe okna, a szczyty wieńczą sterczyny. Skrzydło wschodnie to budynek bramny flankowany wysokimi wieżami, krytymi dachami namiotowymi oraz zdobionymi wnękami i płaskimi dekoracjami. Nad bramą usytuowano dwukondygnacyjną kaplicę.

Aktualnie w zamku mieszczą się: Muzeum Ziemi Nidzickiej, Nidzicki Ośrodek Kultury, siedziba bractwa rycerskiego i biblioteka, działają również hotel i restauracja. Odbywają się tutaj m.in. turnieje rycerskie, Zamkowy Maraton Rockowy „ZMRock” i Festiwal Fantastyki.

fot. Paweł Koziański

Interaktywne Muzeum Państwa Krzyżackiego w Działdowie

Placówka, działająca w ratuszu z XVII w., oferuje aktywne i atrakcyjne formy prezentacji dziejów przy wykorzystaniu nowoczesnych technik, np. ekranów dotykowych, materiałów audiowizualnych i projekcji 3D. Uzupełnieniem dla nich są tradycyjne gabloty z eksponatami.

Główna ekspozycja przedstawia: powstanie i ekspansję państwa zakonnego, okres jego świetności, technikę wojskową średniowiecza, bitwę pod Grunwaldem oraz schyłek Zakonu.

W sali przeznaczonej dla dzieci mogą one poznawać historię poprzez zabawę i uczestnictwo: m.in. ubierać dawne stroje, oglądać animacje i filmy, czytać komiksy na ekranach, uczyć się lepienia naczyń z gliny czy wyrobu ozdób.

fot. archiwum Interaktywnego Muzeum Państwa Krzyżackiego w Działdowie

Warmińsko-Mazurskie Muzeum Pożarnictwa w Lidzbarku

Muzeum prezentuje sprzęt używany do gaszenia pożarów przez pokolenia lidzbarskich strażaków. Można tu obejrzeć kolekcje sika-wek, motopomp, gaśnic, strażackich hełmów, mundurów i sztandarów (na zewnątrz także wozy strażackie). W placówce zgromadzo-no również zbiory związane z historią miasta, m.in. gazety, fotografie, dokumenty. Ekspozycja czynna w poniedziałki, środy i piątki (godz. 10.00-13.00).

Szlak Pętli Grunwaldzkiej

Bitwa pod Grunwaldem to symbol chwały polskiego oręża. Poznawaniu związanych z nią miejsc, zachowanych w nich pamiątek historii i współczesnych atrakcji, służy szlak drogowy, liczący 263 km. Miłośnikom kultury średniowiecza przypadną do gustu gotyckie zamki, kościoły, elementy fortyfikacji miejskich. Dzięki wytyczeniu trasy w formie kilku pętli, każdy może zaplanować sobie zwiedzanie indywidualnie.

Mury obronne zamku biskupów chełmińskich w Lubawie

Odrestaurowane fragmenty murów stanowią pozostałość po gotyckim zamku wzniesionym w latach 1302-1326 przez biskupa Arnolda. Kilkakrotnie przebudowywana warownia do I rozbioru Polski była siedzibą biskupów chełmińskich. Potem niszczała, a po pożarze została rozebrana w 1826 r. Do dzisiaj przetrwały fundamenty skrzydeł zamku, fragmenty murów obronnych i jednej z baszt oraz ostrołukowy portal na dziedzińcu. Wzdłuż odnowionych murów urządzono trakt spacerowy.

fot. M. Grabowski

Baszta Kurzętnicka w Nowym Mieście Lubawskim

Jedna z dwóch zachowanych gotyckich baszt bramnych, będących elementami fortyfikacji miasta. Budowla, zwana też Basztą Brodniczą, powstawała wraz z murami miejskimi od lat 30. XIV w. Wzniesioną na planie kwadratu masywną bryłą nakryto dachem czterospadowym. Przejście dla pieszych przebito w latach 20. XX w. W baszcie działa Muzeum Ziemi Lubawskiej. Wśród jego eksponatów są m.in.: neolityczne narzędzia, naczynia z XIV i XV w., sprzęt rolniczy i przyrządy tkackie.

fot. archiwum UMWWM w Olsztynie

fot. archiwum Urzędu Miasta i Gminy Lidzbark

Plaża nad Jeziorem Lidzbarskim w Lidzbarku

Lidzbarska plaża może się pochwalić najdłuższą w regionie zjeżdżalnią wodną na świeżym powietrzu. Poza tym są tutaj: pomosty wydzielające trzy baseny kąpielowe, wieża do skoków (o wysokości niemal 4 m), wiaty, wypożyczalnia sprzętu wodnego, trzy boiska do siatkówki, punkt gastronomiczny i zaplecze sanitarne. Od plaży brzegiem jeziora wiedzie promenada, przy której ustawiono drewniane rzeźby. Kończy się w parku z m.in. placem zabaw. Przez Jezioro Lidzbarskie przepływa rzeka Wel, będąca atrakcyjnym szlakiem kajakowym.

Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy

Granice województwa warmińsko-mazurskiego (gmina Lidzbark) obejmują część terenów parku. To głównie kompleksy leśne. Ich oś stanowi rzeka Brynica, złobiąca głęboki jar (40-50 m), objęty ochroną w dwóch rezerwach. W jednym z nich rośnie liczący ponad 500 lat „Dąb Rzeczypospolitej” (obwód ok. 640 cm). Na obszarze parku wytyczono ponad 250 km szlaków rowerowych i pieszych oraz ścieżki przyrodniczo-dydaktyczne.

Welski Park Krajobrazowy

Park obejmuje malowniczą dolinę rzeki Wel i jej okolice. Przełomowy odcinek rzeki chroni rezerwat Piekiełko. Oprócz niego utworzono jeszcze trzy rezerваты. W siedzibie parku działają muzea: etnograficzne i przyrodnicze. Rzeką wiedzie popularny szlak kajakowy. W parku wyznaczono sześć szlaków rowerowych, trzy piesze i ścieżkę dydaktyczną. Przez jego tereny biegną też pieszy Szlak Grunwaldzki i drogowy Szlak Pętli Grunwaldzkiej.

fot. archiwum UMWWM w Olsztynie

Szlak kajakowy rzeki Drwęcy

Szlak (ok. 211 km) został wyznaczony od Rychnowskiej Woli. Rzeka ma źródła na stoku Dylewskiej Góry, a cała jej dolina objęta jest granicami rezerwatu. Do wsi Rodzone koło Lubawy w ciągu jednego dnia można dopłynąć z Samborowa. Kolejne etapy wiodą do Nowego Miasta Lubawskiego, a stamtąd np. do wsi Topiele (poza granicami województwa). Spływ można kontynuować Drwęcą do Torunia, gdzie uchodzi ona do Wisły, albo akwenami Pojezierza Brodnickiego.

Szlak kajakowy rzeki Wel

Wel wypływa z okolic Wzgórz Dylewskich, natomiast szlak kajakowy (98,5 km) rozpoczyna się na jeziorze Dąbrowa Wielka. Rzeka przecina Lidzbark, zaś uchodzi do Drwęcy w Bratianie koło Nowego Miasta Lubawskiego. Po drodze często zmienia kierunek biegu. Przepływa przez dziesięć jezior, co zapewnia jej wyrównany stan wody. Na szlaku kajakarze natykają się na odcinki o różnym stopniu trudności. Najtrudniejszy jest ten o charakterze potoku górskiego w rezerwacie Piekiełko.

Ośrodek Narciarski Kurza Góra w okolicy Nowego Miasta Lubawskiego

Największy ośrodek narciarski w północnej Polsce, działający w Kurzętniku koło Nowego Miasta Lubawskiego. Dysponuje dwiema trasami zjazdowymi (jedna blisko 800 m), obsługiwany przez wyciągi orczykowe, a częściowo także przez wyciąg taśmowy. Trasy wyposażono w system naśnieżania i sztuczne oświetlenie. Narciarze i snowboardziści mogą korzystać tutaj z wypożyczalni i serwisu sprzętu oraz usług szkoły narciarskiej. Dodatkową atrakcją dla dzieci jest park rozrywki. Na stoku działa restauracja. Infrastruktura ośrodka pozwala na organizowanie różnych form aktywności fizycznej o każdej porze roku.

fot. archiwum Ośrodka Narciarskiego Kurza Góra

Park Miejski Łazienki Lubawskie w Lubawie

Zrewitalizowany park miejski to doskonałe miejsce do rekreacji i aktywnego wypoczynku na świeżym powietrzu, oferujące atrakcje dla całej rodziny. Na jego terenie znajdują się dwa większe stawy i jeden mały, połączone ze sobą kanałami. Swobodne przemieszczanie się umożliwiają ścieżki spacerowe i kładki. Odwiedzający park mają do dyspozycji plac zabaw, siłownię na świeżym powietrzu i park linowy. Na największym stawie wybudowano moło, a w jego pobliżu zlokalizowano scenę, przeznaczoną na występy artystyczne. W parku są organizowane imprezy rozrywkowe i rekreacyjne dla mieszkańców miasta i turystów.

fot. archiwum Urzędu Miasta Lubawa

Historyczna trasa rowerowa w okolicy Działdowa

Nieoznakowana trasa przebiega przez miejsca związane z historią Ziemi Działdowskiej. Pętla wiedzie z Działdowa przez Księży Dwór, Prusinowo, Wysoką, Skurpie, Rudolfowo i Baranówkę. Przy drodze do Kurek warto odwiedzić cmentarz z I wojny światowej. W Księżym Dworze zachował się pałac rodziny Frankensteinów, a w lesie za miejscowością – średniowieczne grodzisko. Od Wysokiej rowerzyści jadą pieszym Szlakiem Grunwaldzkim, mijając miejsce popasu wojsk Jagiełły przed bitwą w 1410 r. W Skurpiu wznosi się dom rodzinny artysty Hieronima Skurpskiego. Między Rudolfowem a Baranówką znajdują się kolejne mogiły z I wojny światowej.

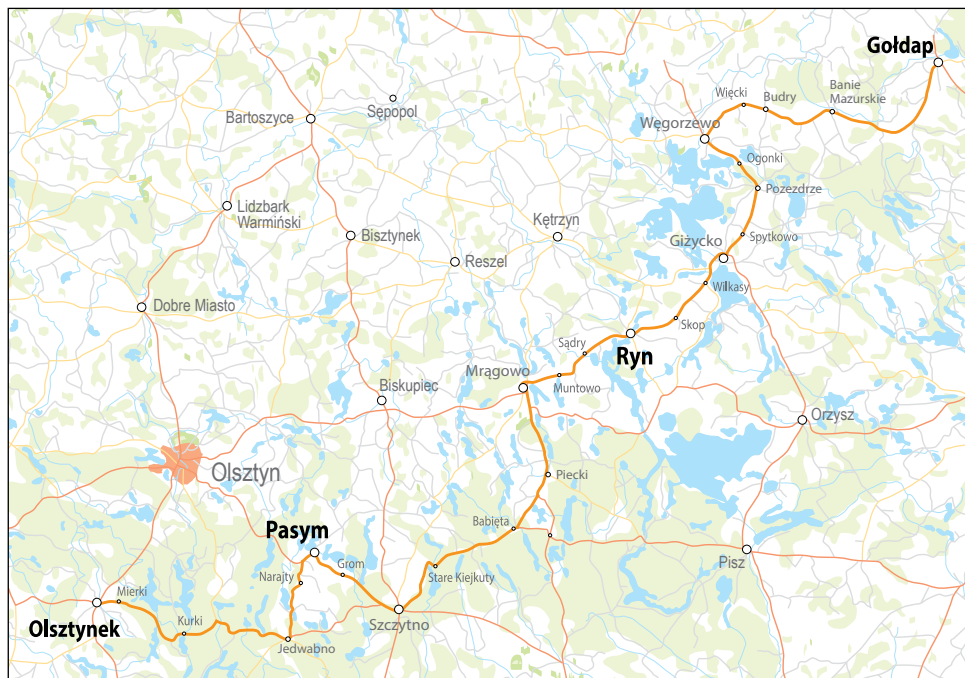

fot. archiwum UMWWM w Olsztynie

Garncarska Wioska w Kamionce koło Nidzicy

Wioska tematyczna, w której organizowane są warsztaty i pokazy: ceramiczne, malowania na szkle, witrażowe, wytwarzania świec woskowych i papieru czerpanego. Na jej terenie znajdują się: garncarnia, kuźnia mazurska, Jarzębinowy Amfiteatr, Kino Przyrody, Galeria „Skarby Ziemi”, Rajski Ogród, ścieżka edukacyjna „Kamienie mówią”, artystyczny plac zabaw oraz dom pracy twórczej dla dzieci i młodzieży „Niezapominajka”. Gospoda oferuje potrawy kuchni pruskiej, a sklep – oryginalne, ręcznie wytwarzane pamiątki.

Cuda Mazur

Muzeum Budownictwa Ludowego – Park Etnograficzny w Olsztynku

Odwiedzając skansen, możemy odbyć wędrowkę w czasie i przestrzeni. W Olsztynku prezentowane są 74 obiekty architektury wiejskiej z Warmii, Mazur, Powiśla i Małej Litwy, powstałe w XIX i XX w. Są to budynki mieszkalne i gospodarcze (m.in. młyn wodny, wiatraki, olejarnia, kuźnia, wędzarnia, garncarnia) oraz drewniany kościół. Ich wyposażenie pokazuje, jak wyglądało życie codzienne i obrzędy na wsi w minionych wiekach. Muzealne zbiory kultury materialnej oraz sztuki ludowej liczą ponad 10 tys. eksponatów. Klimat dawnej wsi przybliżają zorganizowane tutaj imprezy oraz hodowla zwierząt gospodarskich, budząca szczególne zainteresowanie dzieci.

Skansen powstał w 1909 r. jako Muzeum Wsi w Królewcu, ówczesnej stolicy Prus Wschodnich. W latach 1938-1942 przeniesiono go do Olsztynka. Obecnie do muzeum należą także dwa obiekty w centrum miasta: Salon Wystawowy w dawnym kościele oraz Dom Mrongowiusza. Tuż obok nich – w budynku ratusza – działa też inna placówka muzealna: Multimediale Muzeum Obozu Jenieckiego Stalag IB oraz Historii Olsztynka.

📷 fot. archiwum UMWWM w Olsztynku

Ratusz w Pasymiu

Malowniczym położeniem i niezwykłym klimatem Pasym przyciąga nie tylko turystów, ale i filmowców. Dlatego na ekranach kin i telewizorów często można zobaczyć charakterystyczne dla tego urokliwego miasteczka budowle. Należy do nich ratusz, wzniesiony w stylu angielskiego neogotyku. Za wzór projektującemu budowlę Karłowi Junlerowi służył zamek Babelsberg w Poczdamie – letnia rezydencja cesarza niemieckiego. Nowy ratusz wybudowano w latach 1854-1855 w miejscu średniowiecznego, spalonego jeszcze w 1583 r. Dwukondygnacyjną budowlę na planie prostokąta wzbogacono od frontu ryzalitem, przechodzącym w niską, czworoboczną wieżę. Korpus i wieżę zwieńczono krenelacem ozdobionym wieżyczkami w narożnikach.

fot. archiwum UMWWM w Olsztynie

Zamek w Rynie

Imponującą warownię na wznieśieniu pomiędzy jeziorami Otów i Ryńskim zakon krzyżacki wybudował pod koniec XIV w. Przez ponad dwa wieki służyła celom militarnym, potem mieściła urzędy, więzienie (XIX w.), instytucje kultury (po 1945 r.).

Pierwotnie budowla miała jedno skrzydło. Dwa kolejne wzniesiono w pierwszej połowie XVII w., czwarte – na początku XX w. Wszystkie mają po trzy kondygnacje i poddasze użytkowe otoczone gzymsem z charakterystycznymi sterczynami w narożach. Po przebudowach zamek zyskał kształt prostokąta z wewnętrznym dziedzińcem. Obecnie mieści się w nim hotel, w którym znalazło się miejsce na ekspozycje historyczne. Odbývają się tutaj biesiady i zabawy rycerskie, imprezy kulinarne, a także – częściowo – Festiwal Kultury Średniowiecza Masuria 2.

fot. archiwum Urzędu Miasta i Gminy Ryn

Wieża ciśnień w Gołdapi

Miejscem, z którego można podziwiać panoramę Gołdapi i okolic, jest szczyt wieży ciśnień, jednego z najstarszych zabytków zachowanych w mieście. Budowla ma siedem kondygnacji i wysokość 46,5 m.

Wzniesiona w 1905 r., nosi cechy stylu neogotyckiego. Aż do 1986 r. zapewniała mieszkańcom miasta zaopatrzenie w wodę. Po renowacji stała się jednym z najważniejszych obiektów turystycznych w Gołdapi. Wokół kopuły wieży powstało przeszklone pomieszczenie, w którym urządzono kawiarnię. Zewnętrzny taras widokowy dobudowano nad półkolistą kopułą, dookoła latarni zwieńczonej iglicą. Wejście tutaj dostarcza niezapomnianych emocji. W wieży działa ekspozycja regionalna i sklepik z pamiątkami.

fot. archiwum UMWWM w Olsztynie

fot. archiwum UMWWM w Olsztynie

Uzdrowisko w Gołdapi

Malowniczo położone na skraju Puszczy Rominckiej miasto to pierwsze uzdrowisko na Warmii i Mazurach. Jego profil borowinowo-klimatyczny sprzyja leczeniu chorób narządu ruchu, dróg oddechowych, układu krążenia oraz dolegliwości psychosomatycznych.

W Lesie Kumiecie działa sanatorium, a przy promenadzie nad jeziorem Gołdap – pijalnia wód mineralnych i leczniczych oraz tężnie solankowe (o długości 220 m i wysokości 8 m). Doprowadzone do tężni solanki wytwarzają mikroklimat o dużej zawartości jodu, wapnia, magnezu, potasu, sodu, bromu i fluoru.

Aktywny wypoczynek umożliwiają ścieżki piesze i rowerowe, plaża z wypożyczalnią sprzętu wodnego, a zimą – trasy dla narciarzy biegowych oraz stok na podgołdapskiej Pięknej Górze.

Safari w Zatykach koło Gołdapi

Niepowtarzalnych przeżyć dostarcza safari w mazurskim Gospodarstwie Ekologicznym niedaleko Gołdapi. Można tu oglądać m.in. stada danieli i różnych gatunków jeleni, muflony, dzikie owce arui, koniki Przewalskiego, tarpany, zebry i wielbłądy. Zwiedzający poruszają się samochodem terenowym z kierowcą-przewodnikiem. W ofercie jest też pływanie gondolą i amfibią, a także biesiady w „wiosce Jaćwingów” na wyspie.

fot. archiwum Urzędu Miasta i Gminy Ryn

Ekomarina w Rynie

Ekologiczną przystań żeglarską zlokalizowano przy odrestaurowanej promenadzie nad Jeziorem Ryńskim, niemal w centrum miasta. Zapewnia ona znakomite warunki pobytu żeglarzom pływającym Szlakiem Wielkich Jezior Mazurskich i pozwala poczuć jego klimat.

Stylowy budynek mieści kapitanat, sale szkoleniowe oraz pomieszczenia dla wodniaków. Na infrastrukturę portu składają się również m.in.: pomosty stałe i pływające z miejscami do cumowania dla 85 jachtów oraz slip do wodowania sprzętu pływającego. Nad jeziorem można korzystać ze ścieżek pieszych i rowerowych oraz terenów zielonych. Krótki spacer przez miasto nad jezioro Otów pozwoli dotrzeć do plaży miejskiej z wypożyczalnią sprzętu wodnego.

Szlak Wielkich Jezior Mazurskich

Jeziro Ryńskie, nad którym położony jest Ryn, należy do systemu Wielkich Jezior Mazurskich, stanowiącego raj dla wodniaków. Połączonymi kanałami akwenami (w tym dwoma największymi w kraju – Śniardwami i Mamrami) wiedzie popularny szlak żeglarski (130 km). Łączy on najważniejsze porty nad Wielkimi Jeziorami: od Węgorzewa, przez Giżycko i Mikołajki, po Pisz. Latem z Mikołajek do Rynu można przepłynąć statkiem wycieczkowym.

Rekreacja nad jeziorem Kalwa w Pasymiu

Wielkim atutem Pasymia jest malownicze położenie nad jeziorem Kalwa Wielka. Ma ono kształt zbliżony do podkowy o nieregularnych ramionach, oddzielonych od siebie półwyspem Ostrów z jeziorkiem Kalwa Mała na końcu.

Plażę miejską w Pasymiu urządzono przy ul. Ostrów, w jej pobliżu można też wypożyczyć sprzęt wodny. Wokół jeziora powstały liczne pomosty wędkarskie i żeglarskie, działają ośrodki wypoczynkowe, camping i pole namiotowe. Wypoczynek nad Kalwą będzie przebiegał w ciszy i spokoju, ponieważ na akwenie obowiązuje zakaz używania jednostek pływających z silnikami spalinowymi.

Kajakiem można stąd przepłynąć pod prąd Strugą Młyńską przez Jezioro Kiepuńskie na Jezioro Leleskie. Drugie połączenie wodne z jeziora Kalwa to rzeka Kalwa, która łączy się z rzeką Kośną, przepływającą przez jezioro Košno i stanowiącą atrakcyjny szlak kajakowy.

fot. archiwum UMWWM w Olsztynie

Trasy rowerowe okolic Pasymia

Mazurskie krajobrazy, piękno przyrody i pamiątki przeszłości zachęcają do rowerowych wędrówek wokół Pasymia. W okolicach miasta wytyczono dziewięć ciekawych tras – każda ma formę pętli, ze startem i metą w mieście.

Trasa „Czarczi Kamień” (17 km) wiedzie do jeziora Dłużek, „Kamień Hindenburga” (32 km) – nad: Leleskie, Gromskie i Sasek Wielki, „Pasymskie Bunkry” (30 km) i „Kalwa” (21 km) – wokół Kalwy, „Graszk” (30 km) – nad Serwent, „Czarny Bocian” (20 km) – do Małszewskiego, „Babska Chata” (33 km) – do wsi Sąplaty, „Chamedafne Północna” (23 km) – wokół Leleskiego, „Pajtuński Młyn” (35 km) – do dawnego młyna wodnego nad Kośną.

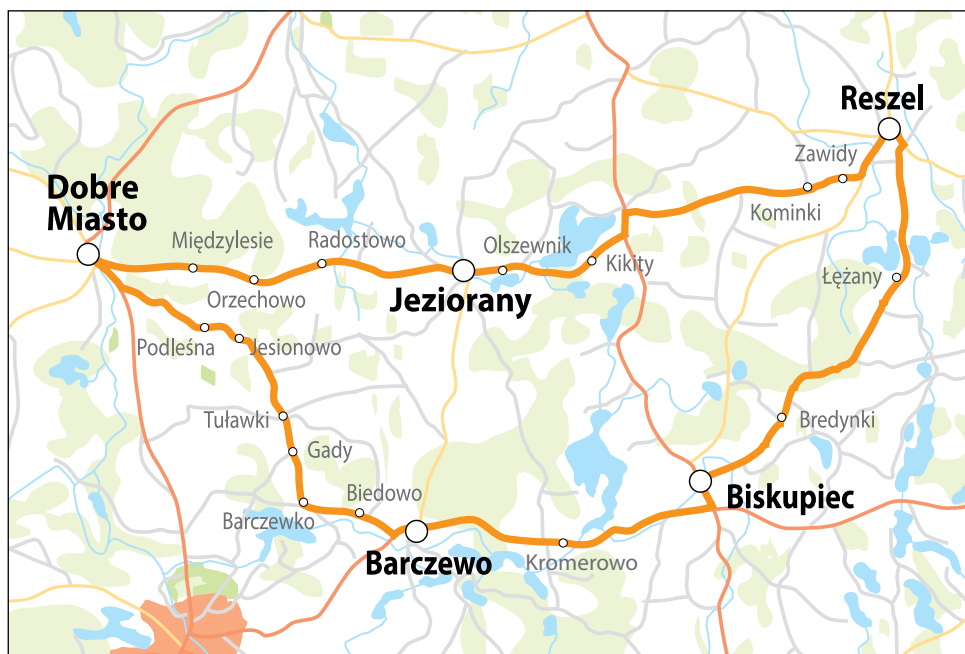
Szlak kajakowy rzeki Marózkki

Stanowiąca dopływ Łyny Marózkki to niezwykle urokliwy szlak kajakowy. Większość kajakarzy wybiera start w okolicy Waplewa, skąd rzeka wije się po terenach podmokłych i leśnych (5-9 km) do jeziora Maróz. Po przeprawie przez nie (6 km) płynący docierają do Swaderek, gdzie konieczna jest długa przenoska (ok. 800 m). Dalej jednak czeka na nich najpiękniejszy odcinek rzeki, wiodący przez stary las (5 km). Spływ kończy się na Jeziorze Świętym koło Kurek (1 km). Po kilkusetmetrowej przenosce można go kontynuować łyną. W 1958 r. Marózką płynął przyszły papież Jan Paweł II, co upamiętniają tablice w Kurkach i Olsztynku.

fot. archiwum Urzędu Miasta Olsztynie

Klimat Warmii

fot. Zbigniew Ramsko-Kozłowski

Barczewo – miasto Feliksa Nowowiejskiego

W Barczewie zachowały się zabytki pamiętające początki miasta w XIV w. Jednak najśłynniejsza osoba z nim związana urodziła się tutaj w XIX w. To wybitny kompozytor, dyrygent, organista i chórmistrz Feliks Nowowiejski (1877-1946), autor muzyki m.in. do „Roty” i pieśni „O Warmio moja miła”, znanej też jako „Hymn Warmiński”. Na cześć artysty w 1946 r. miastu nadano nazwę Nowowiejsk, ale utrzymała się ona tylko przez trzy miesiące.

Obecnie przy szkole podstawowej w Barczewie stoi pomnik kompozytora, a w miejscu jego domu rodzinnego działa Salon Muzyczny im. Feliksa Nowowiejskiego. Prezentowane są tutaj pamiątki po artyście, m.in. rękopisy i kopie jego utworów, rzeczy osobiste, książki, obrazy, biurko oraz fortepian, na którym grywał. Odbywają się tu liczne koncerty, wystawy, spotkania naukowe, prowadzona jest nauka gry na instrumentach.

Cykliczną imprezą upamiętniającą kompozytora i upowszechniającą jego utwory jest Międzynarodowy Festiwal Muzyki Chóralnej jego imienia, którego najważniejsze koncerty odbywają się w Barczewie.

Zabytkowy rynek w Biskupcu

Sercem miasta jest starówka o średniowiecznym układzie przestrzennym, z rynkiem, od którego odchodzą siedem ulic. Zachowały się przy nich kamienice z XIX w. i początku XX w. Najbardziej charakterystyczna wznosi się przy ul. Floriańskiej 2. Uwagę zwraca również Stara Apteka sprzed 1800 r. Ważnymi budowlami starego miasta są dawny ratusz z 1895 r. i kościół pw. św. Jana Chrzciciela, którego pierwotna, gotycka bryła powstała w końcu XIV w. Na środku odnowionego rynku stoi pomnik ku czci walczących o polskość regionu.

fol. archiwum Urzędu Miasta i Gminy Biskupca

Skansen Miejski w Dobrym Mieście

W czterech zabytkowych kamienicach z przełomu XVII i XVIII w. zainscenizowano ekspozycje przybliżające pracę dawnych rzemieślników. Odtworzono tu zakłady usługowe z początku XX w.: szewsko-rymarski, krawiecki i fryzjerski, a także atelier fotograficzne oraz piekarnię z częścią mieszkalną. Dodatkowo w jednej z kamienic urządzono galerię sztuki prezentującą prace lokalnych artystów, w innej zaś – stałą ekspozycję historyczną dotyczącą okresu wojen napoleońskich w regionie oraz dziejów Dobrego Miasta. W skansenie organizowane są zajęcia warsztatowe, m.in.: tkackie, koronczarskie, ceramiczne, fotograficzne.

fol. archiwum Urzędu Miasta i Gminy Dobry Miasto

Galeria Revita Warmia w Jezioranach

Osrodek Kultury Żywej i Rewitalizacji Prowincji Warmii i Mazur to centrum aktywności nie tylko kulturalnej. Oferuje wyroby sztuki dekoracyjnej i użytkowej oraz rzemiosła artystyczne lokalnych twórców (meble, obrazy, rzeźby, ceramikę, szkło, tkaniny, biżuterię, upominki). Organizuje spotkania z twórcami, warsztaty, lekcje o sztuce i tradycji, a także cotygodniowe Eko-Targi. Prowadzi też punkt informacji turystycznej.

fol. archiwum UMWWM w Olsztynie

Zamek biskupów warmińskich w Reszlu

Monumentalną warownię, pomimo wielu przebudów, nadal cechuje gotycki charakter. Wznoszono ją etapami w latach 1350-1400. Po upadku państwa zakonnego traciła znaczenie militarne, zyskując charakter rezydencji. Pod koniec XVIII w. władze urządziły w niej więzienie. W 1806 i 1807 r. zniszczyły ją pożary. Posądzoną o ich wywołanie Barbarę Zdunk spalono na stosie (to ostatnia taka egzekucja w Europie). Na budowlę składają się cztery różnej wielkości skrzydła, imponująca wieża główna oraz wieża bramna. Szczyt skrzydła południowego wieńczy strzelista wieżyczka z XIX w. Obecnie w zamku działa galeria, obiekt noclegowy i restauracja.

fot. archiwum UMWWM w Olsztynie

Stare Miasto w Reszlu

Reszel (prawa miejskie w 1337 r.) może poszczycić się najlepiej zachowanym w regionie średniowiecznym układem urbanistycznym. Klimatyczna zabudowa Starego Miasta pochodzi jednak głównie z XIX w., ponieważ wcześniejszą strawiły pożary. Starszy jest monumentalny kościół pw. św. Piotra i Pawła, z okresu gotyku pochodzą również zamek oraz most (tzw. wysoki) nad Sajną. Park wzdłuż rzeki otacza starówkę od południa i wschodu. W centrum układu przestrzennego znajduje się kwadratowy rynek z klasycystycznym ratuszem z lat 1815-1816. Kolejną charakterystyczną budowlą to późnobarokowy kościół pw. św. Jana Chrzciciela. W mieście już pod koniec XIV w. funkcjonował system wodociągowy, a z jego elementów korzystano do 1971 r.

Szlak pieszo-rowerowy z Reszla do Świętej Lipki

Zabytkowy szlak liczy ok. 6 km i wiedzie lipową aleją. Wzdłuż drogi stoi 15 barokowych kapliczek z kamiennymi płaskorzeźbami. W przeszłości pielgrzymi wędrowali tędy do Sanktuarium Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Świętej Lipce, nazywanego Częstochową Północy. Słynie ono z najpiękniejszego w tej części kraju barokowego kościoła (z lat 1687-1693), wzbogaconego o czworokątne krążanek z narożnymi kaplicami.

Szlak kajakowy rzeki Łyny (Dobre Miasto)

Łyna to największa rzeka regionu. Oznakowany szlak kajakowy jej polskiego odcinka liczy sobie 196 km (start w Brzeźnie Łyńskim). Zanim rzeka dopłynie do Dobrego Miasta, mija m.in. Jezioro Łańskie, rezerwat przyrody Las Warmiński i Olsztyn. Jedno- lub dwudniowe spływy, na trasie których znajdzie się Dobre Miasto, najwygodniej rozpocząć w stanicach wodnych Brąswałd, Cerkiewnik lub w samym Dobrym Mieście. Z kolei kończyć można w stanicach Smolajny lub Łaniewo. Rzeka na tych etapach płynie spokojnym nurtem, meandrując przez łąki i lasy.

fot. archiwum UMWWM w Olsztynie

Szlak kajakowy rzek Dadaj – Pisa Warmińska – Wadąg

Niezwykle urozmaicony i malowniczy szlak, liczący ok. 50 km. Kajakarze ruszają z wybranej miejscowości nad jeziorem Dadaj, by wypłynąć z niego rzeką o tej samej nazwie. Jej przełom ma charakter górski (6 km). Przez Jezioro Tumiańskie rzeka dociera do jeziora Pisz, skąd wypływa jako Pisa Warmińska. W Barczewie (ok. 9 km) łączy się z nią rzeką Kiermas (dalszy bieg Kośnej). Z miasta dociera do jeziora Wadąg (10 km), z którego wypływa jako rzeka Wadąg. Po etapie w olsztyńskim Lesie Miejskim (9 km) wpada do Łyny przy elektrowni wodnej. Uciążliwe przenoski czekają kajakarzy w Barczewie (200 m) i przy elektrowni Wadąg.

Rekreacja nad jeziorem Dadaj

Drugi co do wielkości akwen Pojezierza Olsztyńskiego, z kilkunastoma wyspami, licznymi zatokami i półwyspami, położony jest ok. 5 km od Biskupca. Wokół jeziora działają hotele, pensjonaty, ośrodki wypoczynkowe, gospodarstwa agroturystyczne, pola namiotowe. Korzystanie z uroków wodnej rekreacji umożliwiają plaże i pomosty. W kilku miejscach można wypożyczyć sprzęt wodny. Największym ciekim wpływającym do jeziora jest rzeka Dymier. Wyptywa z niego jako rzeka Dadaj, dając początek szlakowi kajakowemu wodzącemu do Łyny. Duża głębokość (ok. 39 m) oraz bogata fauna czynią jezioro akwenem atrakcyjnym dla nurków i wędkarzy o każdej porze roku. Zimą można uprawiać tu żeglarstwo lodowe. Akwen upodobały sobie również biskupieckie morsy.

fot. archiwum Urzędu Miasta i Gminy Biskupca

Plaża nad Jeziorem Luterskim

Baza sportów wodnych zlokalizowana jest ok. 7 km od Jezioran w Kikicach nad Jeziorem Luterskim. Wypożyczający mają tutaj do dyspozycji plażę z częścią piaszczystą i trawiastą, pomost, plac zabaw, boisko do siatkówki plażowej. Działa wypożyczalnia sprzętu, oferująca rowery wodne, kajaki i deski SUP (do wiostowania na stojąco). Drugie jeziorańskie kąpielisko znajduje się nad jeziorem Ring i również dysponuje wypożyczalnią.

Trasy rowerowe okolic Jezioran

Miłośnicy aktywnego wypoczynku mogą poznawać walory kulturowe oraz przyrodnicze miasta i gminy, korzystając z czterech tras rowerowych. Wszystkie mają formę pętli, ze startem i metą w Jezioranach. Szlak niebieski (długość 24 km) wiedzie do Kikit nad Jeziorem Luterskim (gdzie zlokalizowana jest plaża i wypożyczalnia sprzętu wodnego) i Zerbunia (cmentarz wojskowy z okresu I wojny światowej). Zielony (24 km) prowadzi do Derca i Radostowa. Żółty (18 km) przez Tłokowo i Franknowo dociera do rezerwatu ptactwa wodnego i błotnego Ustnik. Szlakiem czerwonym (17 km) można dotrzeć do Krokowa przez Wójtówko, Kalis i Lekity.

fot. archiwum Urzędu Miasta i Gminy Jeziorany

Warmińskie szlaki rowerowe

Nie tylko w okolicach Jezioran można zażyć rekreacji na rowerze. Na terenie innych warmińskich gmin również wyznaczono atrakcyjne szlaki, pozwalające odwiedzać najciekawsze miejsca. W większości trasy mają formę pętli. W okolicach Dobrego Miasta wytyczono ich siedem (od 4 do 34 km). Z Barczewa wybiegają cztery (27-60 km). Biskupiec proponuje aż trzynaście takich tras (9-34 km) o zróżnicowanym stopniu trudności. W okolicy Reszla można korzystać z tras nieoznakowanych. 12 km na północ od miasta przebiega Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo, a przez Świętą Lipkę prowadzi jedna z Mazurskich Tras Rowerowych.

Uroki Północy

fot. Paulina Zdanowicz

Zamek biskupów warmińskich w Lidzbarku Warmińskim

Imponującą gotycką warownię wzniesiono (1350-1355) przy ujściu Symsarny do Łyny, jako siedzibę biskupów warmińskich. Od końca XVI w. zatracala charakter obronny.

Czteroskrzydłowy zamek w formie kasztelu zachował się do dziś jako jeden z niewielu jemu podobnych. Jego dziedziniec otaczają efektowne krużganki, za przyczyną których nazywano go Wawelem Północy. Szczególne wrażenie robią Wielki Refektarz i kaplica św. Anny z rokokowym wyposażeniem, a także odrestaurowane piwnice.

Obecnie w budowli funkcjonuje Muzeum Warmińskie (oddział Muzeum Warmii i Mazur), którego stała ekspozycja została poświęcona jej wybitnym mieszkańcom. Byli wśród nich: Ignacy Krasicki i inni biskupi warmińscy, a także Mikołaj Kopernik. Prezentowane są tutaj również wystawy malarstwa oraz sztuki średniowiecznej regionu. W zbiorach znajdują się też inne pamiątki historii i dokumenty, w tym akt zawarcia II pokoju toruńskiego.

Niedaleko od zamku wznosi się zrewitalizowany letni pałac biskupi, w którym działa Oranżeria Kultury.

Stare Miasto w Ornecie

W Ornecie zachował się pierwotny układ zabudowy starówki. Rynek otaczają barokowe kamienice z podcieniami z XVII i XVIII w., na fasadach niektórych z nich widnieją oryginalne zdobienia.

Na rynku wznosi się najlepiej zachowany w regionie gotycki ratusz (sprzed 1359 r.). W jego wieżyczce wisi najstarszy dzwon na Warmii (z 1384 r.). Dwuspadowy dach budowli wieńczy barokowa wieżyczka zegarowa. Zachodnią ścianę ozdabia schodkowy szczyt ze sterczynami. Drugą charakterystyczną budowlą starówki to kościół pw. św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty. Świątynia (wybudowana w latach 1338-1349) imponuje strzelistymi, gotyckimi murami, z ceramicznymi płaskorzeźbami, ozdobnymi szczytami i wykończeniami dachu.

fol. archiwum Urzędu Miasta i Gminy Orneta

Muzeum Gazownictwa Warmii i Mazur w Górowie Iławeckim

Placówka prezentuje kompletny ciąg technologiczny do produkcji gazu z węgla kamiennego. Otwarto ją w 1994 r. w zabytkowej gazowni, która działała w latach 1908-1945 i 1964-1992. Można tu obejrzeć również m.in. dawne ciśnieniomierze, gazomierze, kuchenki i piecyki gazowe. Zwiedzanie po umówieniu się telefonicznie. W Górowie Iławeckim działa również Muzeum Miejskie z kolekcjami militariów i przedmiotów związanych z życiem codziennym i kulturą regionu.

fol. archiwum UMWWM w Olsztynie

Brama Lidzbarska w Bartoszycach

Najstarszy zabytek architektury świeckiej w Bartoszycach to zachowany element gotyckich fortyfikacji miasta z połowy XIV w. Bramę wzniesiono z czerwonej cegły, na planie prostokąta. Trzy kondygnacje nad prześwitem zostały z obu stron ozdobione blendami i zwieńczone szczytami ze sterczynami. Wewnątrz umieszczono dwa dzwony: większy z 1517 r. (przeniesiony na początku XIX w. z burzonego ratusza), mniejszy z 1767 r.

Kościół pw. św. Michała Archanioła w Sępólnu

Monumentalna gotycka budowla dominuje w pejzażu miasta. Wznoszono ją etapami w drugiej połowie XIV w., na planie prostokąta. Kwadratową wieżę dobudowano do korpusu na przełomie XV i XVI w. We wnętrzu świątyni doczekały obecnych czasów elementy gotyckiego i barokowego wyposażenia. Przy kościele wznosi się zabytkowa plebania z XIX w. Obok zachowały się także fragmenty średniowiecznych murów miejskich z elementami baszty.

fol. archiwum UMWWM w Olsztynie

Kościół pw. św. Macieja Apostoła i Najdroższej Krwi Pana Jezusa w Bisztyнку

Świątynia zasłynęła cudem eucharystycznym podczas konsekracji w 1400 r. Zaowocował on trwającym do dziś kultem Najdroższej Krwi Pana Jezusa. Pierwotnie gotycką budowlę po pożarze pod koniec XVIII w. odbudowano w stylu późnego baroku. Ozdobną fasadę zwieńczono półwalnym naczółkiem. We wnętrzu kościoła zachowało się głównie późnobarokowe i rokokowe wyposażenie. Na murze otaczającym świątynię ustawiono rzeźby dwunastu apostołów naturalnej wielkości.

Górowo Iławeckie – miasto na szlaku Green Velo, fot. archiwum UMWWM w Olsztynie

Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo

Część tego najdłuższego szlaku rowerowego w Polsce przebiega przez województwo warmińsko-mazurskie (ok. 395 km) i umożliwia zwiedzanie jego północnych terenów, bardzo malowniczych oraz obfitujących w atrakcje przyrodnicze i kulturowe. W regionie wydzielono trzy odcinki szlaku, nazwane królestwami rowerowymi: „Nad Zalewem Wiślanym” (93 km), „Warmia i okolice” (147 km) i „Północne Mazury” (153 km). Trasa wiedzie m.in. przez miasta należące do Cittaslow: Górowo Iławeckie, Lidzbarsk Warmiński, Bartoszyce, Sępólno („Warmia i okolice”), Gołdap („Północne Mazury”). Kolejne etapy pokonywania Green Velo można urozmaicać wycieczkami po licznych trasach lokalnych. Jadący szlakiem mogą korzystać z Miejsc Obsługi Rowerzystów, wyposażonych w stojaki, ławy, stoły, wiaty, kosze na śmieci i tablice informacyjne. Na turystów czekają również Miejsca Przyjazne Rowerzystom, czyli rekomendowane obiekty (noclegowe, gastronomiczne, usługowe), które dostosowują swoją ofertę do potrzeb miłośników dwóch kółek.

Sanktuarium Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny i św. Józefa w Krośnie położone w pobliżu trasy, fot. archiwum Urzędu Miasta i Gminy Orneta

Trasa rowerowa Lidzbarsk Warmiński – Orneta

Liczącą 28 km trasę wytyczono na nasypie dawnej linii kolejowej, czynnej w latach 1905-1945. Biegnie ona wśród pól i lasów, a charakteryzują ją minimalne różnice wzniesień. Po drodze rowerzyści mijają stare wiadukty i przydrożne kapliczki oraz warte zwiedzenia zabytki: gotycki kościół pw. Św. Krzyża w Opinie i barokowe sanktuarium maryjne w Krośnie. Jadący mogą skorzystać z dwóch stref wypoczynku z miejscami do grillowania, stolikami i ławeczkami (Łaniewo, Opina).

fot. archiwum Urzędu Miasta Bartoszyce

Basen Miejski w Bartoszycach

Odkryty basen czynny w sezonie letnim, podzielony na strefy rekreacyjną i pływacką. Pierwsza składa się z brodzika dla małych dzieci (głębokość 0,4 m) i części dla starszych (0,6-1 m). W strefie pływackiej wyznaczono 6 torów o długości 25 m (1,1-1,8 m). Wśród atrakcji są: siedziska z hydromasażem, wodne masażery pleców, grzybek wodny, fontanna, trójtrowa zjeżdżalnia, gejzery, kurtyna wodna.

Na terenie obiektu można korzystać z: sali fitness z dwiema saunami (suchą i mokrą), placu zabaw, boiska do siatkówki, koszykówki i badmintona oraz punktu gastronomicznego. Obiekt przystosowano dla osób niepełnosprawnych.

Termy Warmińskie w Lidzbarku Warmińskim

Nowoczesny kompleks basenowo-rekreacyjny, wykorzystujący wody termalne, zapewniający pełen zakres atrakcji wodnych i usług dodatkowych.

Strefa Termy Aktywnej obejmuje baseny (pływacki, wielozadaniowy i dla dzieci), niecki jacuzzi i sezonową Dziką Rzekę. W strefie Termy Relaks można korzystać z basenów (solankowego, witalnego i hipertermicznego zewnętrznego), jacuzzi i kanału przepływowego. Strefa Wellness oferuje szeroką gamę zabiegów. Na Strefę Saun składają się: sauny fińska i parowa, sanarium, groty aromatyczna i solna, baseny źródłany i zanurzeniowy, natryski (wewnątrz), a także sauna fińska i termalny basen schładzający (na zewnątrz).

W skład Centrum Aktywności Zewnętrznych wchodzi: park linowy, ścianka wspinaczkowa, plac zabaw, boisko, korty tenisowe, staw z plażą, altanami i miejscami do grillowania. W części konferencyjnej kompleksu znalazły się m.in.: sale spotkań, kręgielnia, dyskoteka i restauracja. Zakwaterowanie zapewnia wioska wakacyjna.

fot. Michał Misztal

Śluzk kajakowy rzeki Łyny (Lidzbark Warmiński – Bartoszyce – Sępól)

Główna rzeka regionu to atrakcyjny szlak kajakowy (196 km). Od Dobrego Miasta wiedzie on m.in. przez Smolajny i Łaniewo do Lidzbarka Warmińskiego. Tu do Łyny dopływa Symsarna, którą również warto przebyć kajakiem. Dalej Łyna płynie przez Rogóz i Perkujki do Bartoszyce, a potem przez Szylinę Wielką do Sępola, gdzie wpada do niej Guber. W każdej z wymienionych miejscowości jest stacja wodna (w Lidzbarku Warmińskim nawet dwie), umożliwiającą wygodne rozpoczęcie lub zakończenie spływu. Ostatnia ze stanic mieści się w Stopkach, z których do miejsca przecięcia przez rzekę granicy z Rosją jest ok. 5 km. W dolnym biegu Łyny meandrujący nurt jest szeroki i spokojny. Głównym utrudnieniem dla kajakarzy jest kilka elektrowni wodnych, które wymuszają przenoski.

Sępól w zakolu Łyny, fot. Robert Zakrzewski

fot. archiwum UMWWM w Olsztynie

Pomnik przyrody Diabelski Kamień w Bisztyнку

Diabelski Kamień to drugi co do wielkości głaz narzucony w Polsce. Ma 28 m obwodu i wystaje z ziemi na ponad 3 m. Granitowa skała jest silnie spękana, widnieją w niej jasnoszare i różowe skalenie oraz niewielkie ziarna kwarcu. Według jednej z legend, przyniósł go do Bisztyńka czart, który śpieszył się, by wziąć we władanie duszę syna ubogiego szewca. Wcześniej głaz nazywany był Biskupim Kamieniem, co miało się przełożyć na nadanie nazwy miastu.

Różne oblicza Cittaslow

fot. archiwum Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Gdańskim

Dom podcieniowy Maty Holender w Cyganuku koło Nowego Dworu Gdańskiego

Dom w zakolu rzeki Tugi zbudowano w XVIII w., a renowacja w 2010 r. podkreśliła jego pierwotną architekturę. Ekspozowane w nim zbiory obejmują sprzęty i przedmioty z dawnych gospodarstw żuławskich. Ciekawostką są m.in. ręcznie robione cegły z odcisniętymi palcami, łapami kotów i psów, a także... dżdżownica.

Odwiedzający mogą uczestniczyć w warsztatach serowarstwa, piwowarstwa i ceramiki, a także nocować w pokojach stylizowanych na izby dawnych gospodarzy. Mają również do dyspozycji rowery, kajaki i łodzie wiosłowe. W pobliżu znajdują się: park ze starodrzewem, miejsce na ognisko, pole namiotowe, miejsce do cumowania.

Więcej o Żuławach, ich zabytkach, menonitach i historii regionu można się dowiedzieć, odwiedzając Żuławski Park Historyczny w Nowym Dworze Gdańskim.

fot. archiwum Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Gdańskim

Żuławska Kolej Dojazdowa w Nowym Dworze Gdańskim

Sieć kolei wąskotorowej (750 mm) na terenie powiatu nowodworskiego, z bazą w Nowym Dworze Gdańskim. Planowe połączenia, cieszące się zainteresowaniem turystów, realizuje w okresie wakacyjnym (codziennie) oraz w maju, czerwcu i wrześniu (w weekendy). Dodatkowo organizuje specjalne przejazdy, np. na festyn „Lata z Radiem” w Stegnie. Kolej oferuje też możliwość zamówienia prywatnego kursu w wybranym terminie. Obecnie ZKD obsługuje trzy linie: Nowy Dwór Gdański – Stegna Gdańska (15 km), Sztutowo – Mikoszewo – Ujście Wisły (15 km) oraz Nowy Dwór Gdański – Tuja. Szczególną atrakcją jest podróżowanie w upalne letnie dni w otwartych wagonach zwanych „letniakami”.

fot. archiwum Urzędu Miasta i Gminy Murowana Goślina

Kościół pw. św. Marii Magdaleny w Długiej Goślinie

Wokół Puszczy Zielonki wiedzie drogowy Szlak Kościołów Drewnianych. Na jego trasie zwraca uwagę przepiękny XVII-wieczny kościółek w Długiej Goślinie (ok. 6 km od Murowanej Gośliny).

Początki tutejszej parafii datują się na 1325 r., a jej pierwszą patronką była św. Otylia. Zachowany kościół wybudowano w latach 1623-1625. Na początku XVIII w. do korpusu dobudowano wieżę, zwieńczoną barokowym hełmem. W 1918 r. parafia obrała za patronkę św. Marię Magdalenę. W ołtarzu głównym wisi obraz z XIX w. z jej wizerunkiem, ufundowany jako wotum za odzyskanie przez Polskę niepodległości. W kościele każdego lata odbywa się Festiwal „Musica Sacra, Musica Profana”.

Trasy rowerowe okolic Murowanej Gośliny

Ponad połowę obszaru gminy pokrywają lasy, w tym Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka. Do jej najbliższych zakątków pozwala dotrzeć sieć ponad 500 km oznakowanych szlaków rowerowych. Ich trasy wiodą m.in. do pięciu rezerwatów przyrody: Żywiec Dziewięciolistny, Las Mieszany w Nadleśnictwie Łopuchówko, Jezioro Czarne, Jezioro Pławno oraz Klasztorne Modrzewie koło Dąbrówki Kościelnej.

Przez puszcze przebiega też liczący ponad 40 km odcinek Wielkopolskiej Drogi Św. Jakuba (oznaczonej symbolem białej muszli z wpisanym czerwonym krzyżem), będącej częścią europejskiej sieci szlaków pielgrzymkowych do grobu św. Jakuba w Santiago de Compostela w Hiszpanii.

fot. archiwum Urzędu Miasta i Gminy Murowana Goślina

Wieża Woka w Prudniku

Jedna z najstarszych budowli tego typu w Polsce i najstarszy zabytek miasta. Jedyne widoczny ślad po tutejszym zamku, który spłonął w 1806 r. Jej nazwa wzięła się od Woka z Rosenberga, który w 1255 r. podjął decyzję o jego budowie. Pierwotnie cylindryczna wieża pełniła funkcję miejsca ostatecznej obrony twierdzy. Grube ściany i wejście usytuowane na wysokości 12,5 m czyniły ją bastionem nie do zdobycia.

Po odrestaurowaniu i dobudowaniu hurdycji, licząca 41 m wysokości budowla pełni funkcję punktu widokowego, z którego można podziwiać panoramę miasta i Gór Opawskich. Wieża Woka jest też elementem polsko-czeskiego produktu turystycznego „Wieża pogranicza”. Można z niej korzystać od 1 maja do 30 września. Jej udostępnianie pozostaje w gestii Muzeum Ziemi Prudnickiej.

fot. archiwum Urzędu Miejskiego w Prudniku

Trasy rowerowe okolic Prudnika

Miasto i jego okolice to idealne miejsca do uprawiania turystyki rowerowej. Są tutaj zarówno trasy rodzinne, jak i przeznaczone dla wytrwałych kolarzy. Oprócz walorów przyrody, uatrakcyjniają je wieże widokowe i miejsca biwakowe. Dzięki współpracy z partnerami czeskimi, szlaki rowerowe łączą miejscowości po obu stronach granicy.

Trasa „Śladami Franciszka Surmińskiego i Stanisława Szozdy – legend polskiego kolarstwa” wiedzie w pobliżu tak ciekawych miejsc, jak Sanktuarium św. Józefa w Prudniku Lesie, gdzie był więziony prymas Stefan Wyszyński.

Infrastruktura rowerowa Gór Opawskich umożliwiła organizację imprez dla amatorów i profesjonalistów. Najbardziej znana to Memoriał im. Stanisława Szozdy, który co dwa lata ma rangę eliminacji Mistrzostw Polski w Kryterium Ulicznym.

Park Miejski w Prudniku, fot. archiwum Urzędu Miejskiego w Prudniku

☉ fot. Andrzej Drzazga

Ratusz w Głubczycach

Głubczycy leżą nad rzeką Psiną, na historycznym szlaku handlowym Opole – Olomuniec – Brno. Prawa miejscy otrzymały przed 1253 r. Wśród zabytków miasta wyróżnia się ratusz, odbudowany w latach 2006-2008 po zniszczeniu w czasie II wojny światowej (obecnie siedziba muzeum). Przy odbudowie zachowano w parterze uliczkę z sukienkami z XIII w. Nowa budowla ma cechy stylu renesansowego, nadane jej w 1570 r., po przebudowie wcześniejszego gotyckiego ratusza. Nad bryłą dominuje osmiokątna wieża z tarasem widokowym, zwieńczona kilkustopniowym hełmem. Przy ratuszu stoi barokowa kolumna maryjna z 1738 r., autorstwa Antona Jörga. Na postumencie umieszczono figurę Marii Niepokalanie Poczętej na ziemskim globie. Przy narożnikach cokołu ustawiono posągi świętych: Sebastiana, Rocha i Idziego.

☉ fot. Tomasz Michalewski

Kemping w Pietrowicach koło Głubczyc

Okolice Głubczyc słyną z malowniczych krajobrazów i przyrody. Część terenu gminy znajduje się w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Rejon Mokre–Lewice, obejmującego fragment Gór Opawskich. Tutaj leży wieś Pietrowice (12 km od Głubczyc), w pobliżu której działa kemping o wysokim standardzie (czynny od 1 kwietnia do 31 października). Jego atrakcją jest kąpielisko nad zalewem, z wieżą do skoków oraz ślizgawką (wysokość 11 m, długość 25 m). Ośrodek oferuje zakwaterowanie w budynku hotelowym i murowanych domkach, na polu namiotowym i stanowiskach carawaningowych. Do dyspozycji goście mają m.in.: kręgielnię, plac zabaw, boisko do siatkówki i koszykówki.

☉ fot. archiwum UMWWM w Olsztynie

Szlak rowerowy Leśno Rajza w okolicach Kalet

Kalety leżą w sercu rozległych kompleksów leśnych, co stwarza doskonałe warunki do aktywnego wypoczynku. W ramach porozumienia partnerskiego na terenie gminy Kalety i pięciu sąsiednich wytyczono malowniczy szlak rowerowy Leśno Rajza (oznaczony zielonym kolorem i symbolem LR). Jego główna pętla liczy ok. 90 km (z trasami dojazdowymi szlak ma 110 km). Trasa sięga z Kalet do Miasteczka Śląskiego, okolic Tarnowskich Gór, miejscowości: Woźniki, Koszęcin, Świerklaniec i Tworóg. Szczególnie ciekawa jest mała pętla wokół jeziora Chechło-Nakłó. W kilku miejscach Leśno Rajza łączy się z systemem czterech tras rowerowych wokół Miasteczka Śląskiego. Szlak stanowi jedną z wizytówek Kalet nazwanych Leśnym Zakątkiem Śląska.

Zalew Zielona w Kaletach

Przepływająca przez miasto rzeka Mała Panew umożliwiła utworzenie dwóch zbiorników wodnych, których początki sięgają połowy XIV w. Większy ma powierzchnię 60 ha, mniejszy – 20 ha. Otoczone terenami leśnymi, stwarzają doskonale warunki funkcjonowania bazy turystyczno-wypoczynkowej. Goście korzystają z piaszczystych plaż i wypożyczalni sprzętu wodnego. Do dyspozycji mają: domki kempingowe, zajazd, pole namiotowe, boiska do siatkówki, kort tenisowy, miejscyca ogniskowe i do grillowania, a także wypożyczalnię rowerów. W stawach żyją liczne gatunki ryb, a także bobry, żeruje tu wiele gatunków ptaków. W poznawaniu okolicy zalewu pomagają ścieżka dydaktyczno-przyrodnicza „Zielona Pętla” (9 km).

fol. archiwum Urzędu Miejskiego w Kaletach

Dwór Kiwerskich w Rejowcu Fabrycznym

Miasto powstało w miejscu folwarku, którego właścicielem w połowie XVI w. był sam Mikołaj Rej. Od jego nazwiska wzięło też pierwszy człon swojej nazwy, drugi pochodzi od Cementowni „Firley”, uruchomionej tutaj w 1924 r.

Jedynym oficjalnym zabytkiem miasta jest Dwór Kiwerskich, obecnie siedziba Miejskiego Ośrodka Kultury „Dworek”. Utrzymany w duchu klasycystycznym z elementami romantyzmu, powstał pomiędzy 1890 a 1900 r. Parterowy budynek wzniesiono na planie prostokąta. Bryłę urozmaicają: ganek, płytkie ryzality od frontu i ogrodu oraz piętrowy alkierz, przylegający do krótszego boku. Wokół dworu rozciąga się park (3,4 ha) z ponad tysiącem drzew.

fol. Paweł Soja

Szlaki turystyczne okolic Rejowca Fabrycznego

W mieście biorą początek dwa szlaki turystyczne, które pozwalają łączyć aktywność fizyczną z poznawaniem dziedzictwa kulturowego regionu. Ich trasy częściowo się pokrywają.

Rowerowy Szlak Mikołaja Reja wiedzie z Rejowca Fabrycznego do Krasnegostawu. Łączy miejsca związane ze sławnym literatem. Pieszy Szlak Ariański (64 km) po dotarciu do Krasnegostawu biegnie dalej do Skierbieszowa. Prowadzi przez miejsca, na których odcisnęło piętno życie i działalność ariana Pawła Orzechowskiego (1550-1612).

Najciekawsze obiekty obu szlaków to: Wieża Ariańska w Krynicy (być może grobowiec Orzechowskiego), ruiny zamku i dworek w Krupem, zabytki i Muzeum Regionalne w Krasnymstawie.

fol. archiwum Urzędu Miasta Rejowiec Fabryczny

Miasta pretendujące do przystąpienia do sieci Cittaslow

Nowy Staw (woj. pomorskie) – do zabytków należy tu największy na Żuławach kościół (gotycki pw. św. Mateusza Apostoła), na aktywnych czekają szlaki piesze, nordic walking, rowerowe, kajakowy rzekami Tugą i Wielką Świętą.

Sianów (woj. zachodniopomorskie) – wznosi się tu m.in. szachulcowy kościół z XVIII w. (pw. św. Stanisława Kostki), przez miasto biegnie Pomorski Szlak Św. Jakuba, w okolicach wyznaczono szlaki rowerowe, nordic walking, kajakowy rzeką Unieść.

Miasteczka Cittaslow od kuchni

fot. archiwum UMWWM w Olsztynie

fot. archiwum UMWWM w Olsztynie

fot. archiwum UMWWM w Olsztynie

Wędrowanie po miasteczkach Cittaslow to również wyjątkowa podróż kulinarna. Nie bez znaczenia jest to, że korzenie ruchu Cittaslow wywodzą się z organizacji Slow Food, upowszechniającej kulturę dobrego jedzenia. Ochrona i wspieranie produkcji żywności naturalnej oraz tradycyjnych potraw regionalnych to jeden z nieodłącznych elementów funkcjonowania i promowania miast sieci Cittaslow.

Potrawy regionalne – te najbardziej charakterystyczne dla północno-wschodniej Polski – powstają z dostępnych w regionie darów lasów (dziczyzna, runo leśne) i jezior (ryby), dostępnych upraw (ziemniaki, kapusta, zboża), w asyście szerokiego wachlarza ziół. Prezentujemy kilka najciekawszych spośród nich, których dodatkowo możemy skosztować w urokliwych miasteczkach należących do sieci Cittaslow.

Pierwszym skojarzeniem z kuchnią mazurską są ryby i to zarówno świeże, jak i wędzone (oferuje je m.in. Gospodarstwo Rybackie Szwaderki koło Olsztynka). Wśród potraw z nich przyrządzanych znajdziemy klasykę w postaci ryb smażonych (Camping Tumiany koło Barczewa), tradycyjnych zup rybnych (Gościniec Ryński Młyn w Rynie, Karczma nad Sandelą w Lubawie), sałatek oraz kotletów rybnych.

Łącznie, z których znana jest restauracja Natangia w Górowie Iławeckim, to cudownie lekkie kotleciki ziemniaczane z farszem z kapusty kiszzonej. Wydają się być proste i powszednie, ale – zależnie od upodobań – można je podawać z najróżniejszymi dodatkami.

Na bazie ziemniaków powstają również kartacze, z których słynie Gołdap. To idealne połączenie ciasta ziemniaczanego z mięsny farszem zaspokoi gusta najwytrawniejszych smakoszy. Poza tym, w Zajeździe pod Piękną Górą w Gołdapi dostępna jest dziczyzna (steaki z jelenia), pochodząca ze zwierząt z własnej hodowli.

fot. archiwum UMWWM w Olsztynie

Dzięki licznym, organizowanym co roku imprezom plenerowym, dziedzictwo kulinarne regionu mogą poznawać liczne rzesze jego mieszkańców i turystów. W ramach festiwali restauratorzy i producenci żywności tradycyjnej rywalizują w konkursach, które mają wyłonić najlepsze smaki, dania i wyroby spożywcze. Temat wiodący każdej z imprez wyznaczają produkty będące podstawą serwowanych dań. Są więc festiwale poświęcone np. potrawom mącznym, z mięsa drobiowego (Nidzica), dziczyzny (Lidzbark Warmiński), ryb, grzybów, z ziołami (Olsztynek) czy miodami.

Ukoronowaniem sezonu stanowi konkurs wyłaniający najlepszy produkt i najlepszą potrawę regionalną. Jego głównym celem jest zebranie i zachowanie przepisów kulinarnych z terenów wiejskich województwa oraz ich udostępnienie szerokim rzeszom smakoszy. Lata organizowania konkursu zaowocowała ocaleniem od zapomnienia setek ciekawych przepisów. Oto kilka z nich:

Gołąbki z kaszą gryczaną w sosie grzybowym – ich podstawą są proste, łatwo dostępne składniki (główne to: biała kapusta, kasza gryczana, suszone grzyby, cebula, marchew, pietruszka, przyprawy). Powstaje z nich sycąca potrawa o charakterystycznym smaku.

Kluski ziemniaczane z twarogiem i okrasą – proste do wykonania dla każdego, mogą stać się przystawką, daniem głównym lub dodatkiem do innych potraw (ziemniaki, mąka, twaróg, słonina, cebula, przyprawy).

Sandacz w piwie korzennym z dzyndzałkami gryczanymi i sosem jarmużowym – wyrafinowane danie dla prawdziwych smakoszy. Aby je przygotować, potrzeba nieco czasu i umiejętności, ale efekt wart jest zachodu. Główne składniki to: sandacz, jasne piwo pszeniczne, kasza gryczana, jarmuż, groszek zielony, pietruszka, czosnek, natka pietruszki, mąka, jaja, masło, białe wino, przyprawy korzenne i tradycyjne.

fot. archiwum UMWWM w Olsztynie

fot. archiwum UMWWM w Olsztynie

fot. archiwum UMWWM w Olsztynie

Kalendarium najciekawszych wydarzeń w miastach Cittaslow

fot. archiwum Urzędu Miasta i Gminy Dobre Miasto

STYCZEŃ

- Koncerty Noworoczne w Głubczycach

LUTY

- Zimowa Rejza na Pola Grunwaldu i Zamek w Nidzicy

MAJ

Festiwal Miast Cittaslow – w 2017 r. w Kaletach

- „Show The Flow” w Działdowie (festiwal tańca)
- Olsztyńska Majówka
- Rajd Maluchów w Prudniku

CZERWIEC

- Międzynarodowy Festiwal Muzyki Chóralnej im. Feliksa Nowowiejskiego w Barczewie
- Międzynarodowe Dni Regionu Bartoszyce
- Jazzteaval/Dżeztiwal w Dobrym Mieście (koncerty okołojazzowe)
- Dni Górowa Haweckiego
- Wojewódzki Przegląd Kapel i Zespołów Śpiewających w Jezioranach
- Festiwal Serów Farmerskich i Tradycyjnych w Lidzbarku Warmińskim
- Festiwal Fantastyki w Nidzicy
- Dni Nowego Miasta Lubawskiego

- Dni Ornety
- Rodzinny Piknik na Trawie w Pasymiu
- Wystawa Twórców Ludowych i Rzemiosła Artystycznego Pogranicza Polsko-Czeskiego w Prudniku
- Spartakiada Przedszkolaka w Rejowcu Fabrycznym
- Noc Świętojańska w Sępólnie

LIPIEC

- Dni Barczewa
- Dni Bisztyńska
- Ekołomyja – Festiwal Kultury Ukraińskiej w Górowie Haweckim
- Triathlon TriEnergy Lidzbark
- Dni Lidzbarka
- Jarmark Św. Jakuba w Murowanej Goślinie
- Festiwal Małych Form Ulicznych „Hybizio” w Nowym Dworze Gdańskim
- Marsz na Grunwald w Nowym Mieście Lubawskim (inscenizacja historyczna)
- Festyn Lipcowy w Rejowcu Fabrycznym
- Reszelski Dzień Czarownic

LIPIEC-SIERPIEŃ

- Pasymskie Koncerty Muzyki Organowej i Kameralnej
- Reszelskie Koncerty Muzyki Organowej i Kameralnej

SIERPIEŃ

- Warmińska Ucztą Pierogowa w Biesowie koło Biskupca
- Działdowska Dycha (bieg uliczny)
- Jarmark Sztuki Rękodzieła w Dobrym Mieście
- Festiwal Pogranicza Kartaczewo w Gołdapi (festyn kulinarny)
- Międzynarodowy Konkurs Krzyku w Gołdapi
- Lidzbarskie Wieczory Humoru i Satyry w Lidzbarku Warmińskim
- Dni Lubawy
- Lubawska Dycha (impieza biegowa)
- Regionalne Święto Ziół w Olsztynku
- Festiwal „Łań Kultura” w Ornecie
- Festiwal Kultury Średniowiecza Masuria 2 w Rynie
- Ryńskie Smalcowanie z Ogórczeniem w Rynie (festyn kulinarny)

WRZESIEŃ

Tydzień Cittaslow – we wszystkich miastach należących do sieci

- Sportowo-Rekreacyjny Piknik Rodzinny z cyklu „Dni Osadnika” w Bartoszycach
- Dożynki Gminne w Bisztyńsku
- Memoriał Arkadiusza Gołasia w Murowanej Goślinie (turniej siatkarski)
- Rajd Rowerowy „Żuławy Wkoło” oraz Wyciąg Rowerowy o Puchar Burmistrza Nowego Dworu Gdańskiego
- Dożynki Gminne w Sępólnie

PAŹDZIERNIK-LISTOPAD

- Głubczyckie Dni Kultury

LISTOPAD

- Bieg Niepodległości w Jezioranach

GRUDZIEŃ

- Jarmark Świąteczny w Biskupcu

PUNKTY INFORMACJI TURYSTYCZNEJ W MIASTACH CITTASLOW

Barczewo pl. Ratuszowy 1
tel. 89 514 84 39 w. 78
www.barczewo.pl

Bartoszyce
ul. Bohaterów Warszawy 96
tel. 89 762 98 80
www.bartoszyce.pl

Biskupiec pl. Wolności 5c
tel. 89 715 47 42
www.biskupiec.pl

Bisztynek ul. Findera 2
tel. 89 512 20 40
www.bisztynek.pl

Dobre Miasto
ul. Warszawska 14
tel. 89 513 20 40
www.dobremiasto.com.pl

Działdowo
ul. Kościuszki 3
tel. 23 697 59 46
www.powiatdzialdowski.pl

Głubczyce ul. Kościuszki 24
tel. 77 485 21 51
www.glubczyce.pl

Gołdap pl. Zwycięstwa 16
tel. 87 615 20 90
www.uzdrowiskogoldap.pl

Górowo Iławeckie
ul. Kościuszki 26
tel. 89 761 00 48
www.gorowoilaweckie.eu

Jeziorany
pl. Jedności Narodowej 14/1
tel. 691 059 861
www.fundacjarevitawarmia.org

Lidzbark Warmiński
ul. Krasickiego 1
tel. 89 519 00 52
www.lidzbarkw.eu

Lidzbark ul. Dworcowa 2
tel. 23 696 15 05 w. 182
www.lidzbark.pl

Lubawa ul. Kupnera 17
tel. 89 645 26 03
www.lubawa.pl

Murowana Goślina
pl. Powstańców Wlkp. 9
tel. 61 811 88 48
www.murowana-goslina.pl

Nidzica ul. Zamkowa 2
tel. 89 625 03 70
www.nidzica.pl

Nowe Miasto Lubawskie
ul. Rynek 23
tel. 56 474 23 44
www.itnowemiasto.pl

Nowy Dwór Gdański
ul. Wejhera, tel. 732 791 784
www.miastonowydwor.pl

Olsztynek ul. Ratusz 1
tel. 89 519 54 77
www.olsztynek.pl

Orneta pl. Wolności 26
tel. 55 221 02 09
www.orneta.pl

Pasym ul. Krótka
(lipiec-sierpień)
www.pasym.pl

Prudnik ul. Dąbrowskiego 26
tel. 77 887 02 00 – 01
www.prudnik.pl

Reszel ul. Rynek 24
tel. 89 755 08 83
www.reszel.pl

Ryn ul. Sawickiej 1
tel. 87 421 80 61
www.miastoryn.pl

URZĘDY MIEJSKIE (UDZIELAJĄCE INFORMACJI TURYSTOM)

Kalety, ul. Żwirki i Wigury 2, tel. 34 3527630, www.kalety.pl
Rejowiec Fabryczny, ul. Lubelska 16, tel. 82 5663277, www.rejowiec.pl
Sępólno, ul. 22 Lipca 7, tel. 89 7614090, www.sepopol.pl

MIASTA CITTASLOW W SIECI

www.cittaslowpolska.pl – Polska Krajowa Sieć Miast Cittaslow
www.cittaslow.org – Cittaslow International
www.mazury.travel – portal turystyczny Warmii i Mazur
www.mazurytravel.com.pl – portal turystyczny Warmińsko-Mazurskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej
www.produktregionalny.warmia.mazury.pl – kalendarz imprez promujących produkt regionalny Warmii i Mazur
www.zamkigotyckie.org.pl – Stowarzyszenie Gmin „Polskie Zamki Gotyckie”
www.domwarminski.pl – Lokalna Organizacja Turystyczna Stowarzyszenie „Dom Warmiński”
www.lotpn.nidzica.pl – Lokalna Organizacja Turystyczna Powiatu Nidzickiego

Wydawca:
Urząd Marszałkowski
Województwa Warmińsko-Mazurskiego
w Olsztynie

Opracowanie:
Departament Turystyki
Urząd Marszałkowski
Województwa Warmińsko-Mazurskiego
w Olsztynie
ul. Mariańska 3, 10-052 Olsztyn
tel. 89 521 69 00
dt@warmia.mazury.pl
www.mazury.travel

Projekt, skład, przygotowanie do druku oraz druk:

S-PRINT 2 Sp. z o.o., Katowice
www.s-print.com.pl

ISBN: 978-83-940864-0-4

**URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
DEPARTAMENT TURYSTYKI**

10-052 Olsztyn, ul. Mariańska 3
T: +48 89 521 69 00
E: dt@warmia.mazury.pl
W: www.warmia.mazury.pl

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY